

LUKAS

15

De vreugde van God wanneer verloren zondaars naar Hem terugkeren.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/lukas/15

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Drie gelijkenissen over Gods verlies en vreugde	2 min	4
2	Genade is niet gebaseerd op verdienste	5 min	4
3	Farizeese jaloezie en liefde voor God	4 min	7
4	Het verloren schaap en hemelse blijdschap	5 min	9
5	Herders mogen de kudde niet beheersen	4 min	12
6	Intensieve begeleiding en geestelijke controle	4 min	14
7	Behoud als winst voor God	4 min	16
8	Gods werk en de keuze van de zondaar	2 min	17
9	De zoon eist brutaal zijn erfenis op	2 min	18
10	De zoon verkwist alles en zinkt diep	3 min	19
11	De verloren zoon komt tot inkeer	2 min	21
12	Gods goedheid leidt tot bekering	2 min	22
13	Schuld belijden en verantwoordelijkheid nemen	2 min	23
14	Ware bekering eist geen voorrechten	4 min	24

15	De vader rent zijn zoon tegemoet	3 min	26
16	Herstel van de zoon en feest bij de vader	3 min	28
17	Geestelijke dood en de calvinistische leer	4 min	30
18	De oudste zoon weigert het feest	3 min	33
19	De verbitterde klacht van de oudste zoon	2 min	34
20	Het antwoord en de uitnodiging van de vader	3 min	36
21	Spijt over zonde en vreugde om terugkeer	3 min	37
	Om verder te lezen		39

1

Drie gelijkenissen over Gods verlies en vreugde

We komen nu bij een heel verfrissend hoofdstuk. Ik denk dat dit hoofdstuk enkele van de geliefdste gedeelten uit de evangeliën bevat. Een van de geliefdste gelijkenissen is zeker de gelijkenis van de verloren zoon. Maar de gelijkenis van de verloren zoon is in feite een van de drie gelijkenissen over hetzelfde onderwerp. Het is alleen de langste. Er zijn drie gelijkenissen die hetzelfde punt maken. Het punt is dat wanneer iemand iets kwijtgeraakt is, diegene heel blij is het terug te krijgen.

De gelijkenis wordt verteld vanwege de kritiek die Jezus kreeg om het soort mensen dat Hem volgde. Dat waren in veel gevallen mensen met een zondig verleden, mensen die door de schriftgeleerden en Farizeeën gemeden zouden worden. Jezus heette hen welkom. Het punt dat Jezus maakt, is dat dit mensen zijn die weliswaar verloren waren, maar God was hen kwijt. Wat deze gelijkenissen ons vertellen, is dat we bij verloren mensen niet moeten denken dat ze het niet verdienen gevonden te worden omdat ze slecht zijn. We moeten denken dat God het verdient terug te krijgen wat Hij verloren heeft.

We lezen over een herder die een schaap kwijtraakte en zijn schaap terugkrijgt; een vrouw die een munt kwijtraakte en haar munt terugkrijgt; en een man die zijn zoon kwijtraakte en zijn zoon terugkrijgt. In elk geval verheugt degene die terugkrijgt wat hij kwijt was zich, omdat hij heeft teruggekregen wat hem toebehoort.

2

Genade is niet gebaseerd op verdienste

De Farizeeën, en misschien veel religieuze mensen, kijken naar zondaars en zeggen: ‘Zij verdienen het niet behouden te worden. Zij zijn geen goede mensen zoals wij.’ Wanneer ik hoor dat mensen bezwaar maken tegen zelfs maar de gedachte aan de

alverzoening, valt me op dat ze alleen al de mogelijkheid afwijzen dat God iedereen zal behouden. Of die opvatting waar is, hangt af van hoe je de Schrift interpreteert. Ze zeggen: ‘Wat, zelfs Adolf Hitler?’

Onlangs schreef iemand op ons forum dat het onrechtvaardig tegenover Hitlers slachtoffers zou zijn als Hitler in de hemel kwam. Volgens die persoon zou dat zelfs gelden als Hitler zich na 87 jaar in de hel zou bekeren en daarna naar de hemel zou gaan. Zij zouden dan in de hemel moeten rondlopen en hem daar zien, terwijl hij hen vermoord heeft, enzovoort.

Ik dacht: deze persoon beschouwt behoud als iets wat de ene persoon verdient en de andere niet. Alsof Hitlers slachtoffers behoud verdienen, maar hij niet, of alsof ik, degene die kritiek levert, behoud verdient, maar Hitler niet. Bij behoud gaat het niet om verdienen. Sterker nog, als er inderdaad slachtoffers van Hitler in de hemel zijn, zouden ze opgetogen zijn hem daar te zien, want iedereen in de hemel zou dezelfde gezindheid hebben als Christus.

Toen Christus gedood werd, zei Hij niet: ‘Pak ze, God.’ Hij zei:

En Jezus zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En ze verdeelden Zijn kleren en wierpen het lot.

LUKAS 23:34

Toen Stefanus gestenigd werd, werd hij door de Joden beslist even wreed behandeld als veel van Hitlers slachtoffers door hem behandeld werden. Toch zei hij:

En terwijl hij op de knieën viel, riep hij met luide stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe! En toen hij dat gezegd had, ontsliep hij.

HANDELINGEN 7:60

De Geest van Christus zoekt geen wraak. De Geest van Christus zoekt verzoening.

Veel mensen hebben mij in mijn leven verraden. Sommigen van hen hebben nooit hun excuses aangeboden, en sommigen van hen beschouw ik als zeer onbetrouwbare vrienden en verraders. Maar ik wil hen allemaal in de hemel zien. Ik zou teleurgesteld zijn als een van hen daar niet was. Het idee is niet dat sommige mensen het verdienen naar de hemel te gaan en anderen niet, en dat er sprake is van een of ander groot onrecht als slechte mensen die slechte dingen hebben gedaan uiteindelijk behouden worden.

Bij behoud gaat het er niet om dat zij krijgen wat rechtvaardig is. Het gaat erom dat God krijgt wat rechtvaardig is. God verdient het hen als Zijn volgelingen te hebben. Daarvoor heeft Hij hen gemaakt. Ze zijn van Hem. Ze zijn van Hem afgedwaald, en het is rechtvaardig dat Hij hen terugkrijgt. Hij behoudt hen voor Zichzelf. Mensen worden niet in de eerste plaats voor zichzelf behouden. Ze worden voor Hem behouden.

Wanneer de Farizeeën er dus bezwaar tegen maken dat deze zondaars behouden worden en tot Christus komen, denken ze: 'De zondaars verdienen dat niet.' Jezus draait het om en zegt: 'Maar verdient God het niet? Zou God Zich niet mogen verheugen wanneer Hij terugkrijgt wat Hij kwijt was?' Zo keert Jezus de hele manier van denken over de vergeving van zondaars om.

Mensen die er bezwaar tegen maken dat zondaars vergeven worden, hebben op de een of andere manier het gevoel dat ze beter zijn. Ze denken: 'Ik ben niet zo'n erge zondaar als die persoon. Natuurlijk is het geen onrecht dat God mij vergeven heeft. Ik ben een redelijk goed mens, maar die persoon is helemaal geen redelijk goed mens. Het is verkeerd dat God hem vergeeft.'

Maar het Evangelie leert ons dat God de zonden van de wereld genomen en op Jezus gelegd heeft, en dat er recht is gedaan doordat Jezus de straf voor de zonde ten behoeve van ons onderging. Er zou geen onrecht zijn als God inderdaad eenvoudigweg de zonden van de hele wereld zou negeren en hen allemaal naar de hemel zou laten gaan. Ik zeg niet dat dit een scenario is dat we zouden verwachten. Maar als het zo was, zou er geen onrecht zijn, want al hun zonden zijn op Jezus gelegd en Hij heeft de straf ondergaan. Er is recht gedaan.

Dat is de enige reden waarom je behouden kunt worden, want zelfs één van jouw zonden zou behoud voor jou onmogelijk hebben gemaakt als Jezus niet had gedaan wat Hij deed. Mensen denken: „Het is redelijk dat God mij zou vergeven, maar niet redelijk dat Hij Hitler zou vergeven.” De aanname is dat Hitler verscheidene ordegroottes erger is dan ik. Maar bij welke ordegrootte wordt die grens overschreden? Waar ga je de grens trekken? Iemand die een miljoen zonden begaat, kan vergeven worden, maar iemand die er tien miljoen begaat niet? Waar trek je de grens? God trekt die grens nergens. Iedereen kan vergeven worden als hij zich bekeert. Iedereen die naar Hem terugkeert, kan behouden worden. Dat was het beleid dat Jezus voerde, maar de Farizeeën voerden dat niet.

3

Farizeese jaloezie en liefde voor God

De Farizeeën sloofden zich uit om rechtvaardig te zijn, maar genoten daar waarschijnlijk niet van. Ze betaalden die prijs voor de reputatie die ze wilden en onthielden zich van dingen die ze eigenlijk liever deden. Rechtvaardig zijn was voor hen dus een offer. Wanneer jij offers brengt om rechtvaardig te zijn, en iemand anders die deze offers niet brengt uitsluitend door genade binnenkomt en die offers nooit heeft gebracht, kun je geneigd zijn jaloers op hem te zijn. Het is als met de mannen die de hele dag werkten en een denarie verdienden. Zij waren jaloers op de mensen die één uur werkten en een denarie kregen. Waarom hoefden zij niet alle offers te brengen die ik heb gebracht, terwijl zij hetzelfde kregen als ik?

Zulke woorden geven aan dat je helemaal niet echt van God geniet, of wel? Je doet iets waarvan je het betreurt dat je het moet doen. Je neemt het kwalijk dat je het moet doen. Die mensen hoefden het niet te doen, en toch kwamen ze binnen. Maar je zult dat niet kwalijk nemen als je God liefhebt. Je zult zeggen: „Ik ben blij dat God meer uit mij heeft gekregen, want Hij verdient meer dan dat. Ik ben blij dat ik niet tot mijn negentigste heb gewacht om Hem de droesem van mijn leven te geven. Hij verdient beter dan dat. Ik ben blij dat Hij mij al vroeg heeft teruggewonnen, want ik zou het vreselijk vinden te bedenken dat ik het grootste deel van mijn leven heb doorgebracht

terwijl God mij in die tijd niet heeft kunnen gebruiken. Hij verdient het dat ik Hem elke dag van mijn leven dien. Ik betreur elke dag waarop ik Hem niet heb gediend. Ik heb Hem lief. Ik neem het niet kwalijk dat ik God moet volgen.”

Mensen die het kwalijk nemen dat ze God moeten volgen, zoals de Farizeeën dat volgens mij deden, hebben God niet lief. Jezus zei dat tegen de Farizeeën in Johannes, hoofdstuk 5. Hij zei:

maar Ik ken u: u bezit zelf de liefde van God niet.

JOHANNES 5:42

Je doet al die rechtvaardige dingen, maar je doet ze omdat je een bepaalde prijs betaalt voor iets wat je wilt hebben. Je wilt óf een goede reputatie óf gunst bij God, maar je houdt niet van de prijs die je moet betalen. Als je van iemand houdt, vind je het heerlijk om hem te behagen.

Iemand die de Heere werkelijk liefheeft, heeft er dus geen bezwaar tegen dat iemand anders uiteindelijk behouden wordt die God het grootste deel van zijn leven niet heeft gediend, terwijl ik dat wel heb gedaan. Ik ben blij dat ik dat heb gedaan. Wat zou ik anders met mijn leven willen doen? Jullie die God het grootste deel van jullie leven hebben gediend — en velen van jullie hebben dat — kunnen jullie je iets beters voorstellen om met je leven te doen dan wat jullie voor God hebben gedaan? Ik kan niet eens iets bedenken wat aantrekkelijker zou zijn.

Maar de Farizeeën blijkbaar wel. De Farizeeën dachten waarschijnlijk: „Die kerels zijn met van alles weggekomen.” Ze waren als de broer van de verloren zoon. We weten dat toen de zoon terugkwam en ze zijn terugkeer vierden, de broer zei:

Maar hij antwoordde en zei tegen zijn vader: Zie, ik dien u al zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u hebt mij nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn. Maar nu deze zoon van u gekomen is, die uw bezit met hoeren opgemaakt heeft, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht.

LUKAS 15:29-30

Hij noemt die dingen niet letterlijk leuk, maar uit zijn woorden blijkt dat hij ze wel aantrekkelijk vond. Als je niet denkt dat het leuk zou zijn om eropuit te gaan en bij de prostituees en de dronkaards te zijn, dan klaag je er niet over dat je dat niet hebt kunnen doen.

Toen ik deel uitmaakte van de Jezusbeweging, was ik al sinds mijn kinderjaren behouden, maar de meeste mensen om mij heen werden behouden uit een zondige achtergrond: de hippiecultuur, drugs, alcohol, seks, rock-'n-roll — alle zonden van mijn generatie. Mijn vrienden werden behouden nadat ze zich daaraan hadden overgegeven, terwijl ik mij daar in die tijd nooit aan had overgegeven. Soms had ik het gevoel dat ik iets had gemist, maar dat was voordat ik echt had geleerd God lief te hebben. Nadat ik had geleerd God lief te hebben, dacht ik: „Nee, zij hebben iets gemist.” Gelukkig werden ze behouden.

4

Het verloren schaap en hemelse blijdschap

Maar de laatste gelijkenis richt zich eigenlijk meer op de Farizeeën. Hij geeft hun de rol van de oudere broer en legt meer van hun beweegredenen bloot. In vers 1 staat:

Al de tollenaars en de zondaars nu kwamen bij Hem om Hem te horen.

LUKAS 15:1

En de Farizeeën en de schriftgeleerden morden onder elkaar en zeiden: Deze Man ontvangt zondaars en eet met hen.

LUKAS 15:2

En Hij sprak deze gelijkenis tot hen en zei: Welk mens onder u die honderd schapen heeft en er één van verliest, verlaat niet de negenennegentig in de woestijn en gaat achter het verlorene aan, totdat hij het vindt?

LUKAS 15:3-4

En als hij het gevonden heeft, legt hij het vol blijdschap op zijn schouders.

LUKAS 15:5

En als hij thuiskomt, roept hij zijn vrienden en buren bijeen en zegt tegen hen: Wees blij met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was.

LUKAS 15:6

Ik zeg u dat er evenzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben.

LUKAS 15:7

Wacht eens even. Schapen horen niet af te dwalen, en negenennegentig van de schapen van deze man doen dat niet. Hij heeft negenennegentig schapen die zich goed gedragen. Daar zou hij blij mee moeten zijn. Nu loopt één schaap weg. Daar is hij van streek over, dus gaat hij het terughalen. Maar hij heeft meer blijdschap over het schaap dat terugkomt en dat verloren was, dan over de negenennegentig waar hij niet achteraan hoefde te gaan. Volgens mij betekent 'meer blijdschap' niet dat hij nooit enige blijdschap had over degenen die hem gehoorzaamden. Hij heeft meer blijdschap op het moment dat hij iets vindt wat verloren was. Dat geeft meer opluchting. Op dat moment wordt het vinden van iets wat verloren was uitbundiger gevierd dan het behoud van degenen over wie hij zich nooit zorgen maakte.

Over het geheel genomen weet ik zeker dat de herder veel gelukkiger is met de schapen die niet afdwalen. Ik weet zeker dat God op de lange duur, alles bij elkaar genomen, veel meer vreugde beleeft aan het leven van iemand die tot Zijn heerlijkheid leeft, Hem gehoorzaamt en Hem zijn hele leven liefheeft. Maar op het moment dat iemand die verloren was, wordt gevonden, is dat aanleiding tot een bijzondere blijdschap. Die blijdschap overschaduwde op dat moment de blijdschap over al die negenennegentig schapen die niet afgedwaald waren.

Dat betekent niet dat wij moeten afdwalen en daarna terugkomen, zodat God gelukkiger met ons kan zijn. Ik weet zeker dat Hij op de lange duur, alles bij elkaar genomen, veel meer genoegen en blijdschap beleeft aan iemand die Hem zijn hele leven dient. Maar degene die wordt gevonden nadat hij verloren was, geeft op dat specifieke moment aanleiding tot een groter feest. Er is namelijk een tragedie afgewend en iets wat verloren was, is teruggevonden.

De negenennegentig die niet afgedwaald waren, moeten niet zeggen: 'Blijkbaar word ik niet gewaardeerd omdat ik nooit ben afgedwaald. Ik moet ook maar eens afdwalen, zodat hij ook van mij een groot spektakel maakt.' Een echt schaap denkt natuurlijk niet zo, en echte christenen ook niet. Wij zijn ook blij. Ik wel. Als ik een geloofwaardig verhaal hoorde dat Adolf Hitler vlak voor zijn dood tot bekering was gekomen en dat hij in de hemel is, zou ik blij zijn. Dat betekent niet dat ik Hitler aardig vind. Ik vind hem niet aardig. Ik denk dat hij een slecht mens is. Maar ik zou blij zijn als ik hoorde dat welke zondaar dan ook zich bekeert. God zou dat ook zijn. Er is blijdschap in de hemel.

In elk geval is de blijdschap bij de terugkeer groter dan de blijdschap over het feit dat zo'n groot aantal niet is afgedwaald. Maar Hij zegt niet dat God op de lange duur gelukkiger is met mensen die afdwalen en terugkomen dan met degenen die niet afdwalen. Dat is niet het punt dat Hij maakt. Hij zegt: 'Deze zondaars die naar Mij toe komen, zijn reden voor een feest.'

Als jullie Farizeeën nu altijd gehoorzaam zijn geweest aan God en God op dit moment geen feest om jullie viert, komt dat doordat jullie niet zijn afgedwaald en geen mensen zijn die verloren waren en over wie Hij Zich zorgen maakte. De Farizeeën waren natuurlijk ook afgedwaald. Dat beseften ze niet. Ze beschouwden zichzelf als

rechtvaardige mensen die geen bekering nodig hadden. Jezus erkende niet dat zij die positie werkelijk hadden. Maar Hij zei: 'Als dat zo is, kunnen jullie begrijpen waarom God van de terugkeer van deze zondaars iets groters maakt dan van jullie.'

5

Herders mogen de kudde niet beheersen

Ik wil dit ook zeggen. Dit is niet het punt van deze gelijkenis. Het is meer een zijlijn, en ik wil niet te ver van het onderwerp afdwalen. Schapen hoeden is vergelijkbaar met het leiden van een gemeente als voorganger, of met het waken over Gods volk. Daarom worden voorgangers aangespoord om als herders te zijn. Petrus zegt in 1 Petrus 5 tegen de oudsten van de gemeente:

Hoed de kudde van God die bij u is en houd daar toezicht op.

1 PETRUS 5:2

Paulus zei hetzelfde tegen de oudsten van Efeze in Handelingen 20. Hij zei:

Zie dan toe op uzelf en op heel de kudde, te midden waarvan de Heilige Geest u tot opzieners aangesteld heeft om de gemeente van God te weiden, die Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed.

HANDELINGEN 20:28

Christenen vormen en gemeenteleden tot discipelen maken, lijkt op het hoeden van schapen.

De reden waarom ik dit ter sprake breng, is dat we in verschillende gemeenten verschillende leiderschapstijlen aantreffen. Ook komt het door een gesprek dat ik eens had met een voorganger van een gemeente die ik bezocht. Dat gesprek brengt mij ertoe dit ter sprake te brengen. Hij probeerde te begrijpen hoe hij de kudde het beste tot discipelen kon maken. De benadering die hij volgde, zouden we de herderschapsbenadering kunnen noemen, en zo is die ook genoemd.

In de jaren zeventig was er een herdersbeweging waarin mensen werden aangemoedigd hun voorgangers in alles te gehoorzamen. De voorgangers bemoeiden zich werkelijk tot in de kleinste details met het leven van iedereen. Als iemand iets belangrijks deed, zoals van baan veranderen, trouwen, zijn huis verkopen of wat dan ook doen zonder toestemming van de voorganger, werd hij als opstandig beschouwd. Want hij had het eerst aan de voorganger moeten voorleggen.

Ik herinner me dat wij eind jaren tachtig of in de jaren negentig onze school naar een nieuwe locatie in Oregon verhuisden en een gemeente in de buurt bezochten. Er was wat geld aan ons geschonken en daarmee kochten we, naast het terrein dat we al hadden, nog een stuk grond om onze school uit te breiden. De voorganger van de gemeente zei: “Vind je niet dat je zoiets aan de oudsten van de gemeente had moeten voorleggen?”

Ik dacht: “Waarom? Wat hebben zij ermee te maken? We hebben hun geld niet gebruikt. Zij leiden de school niet. Ik bezoek hun gemeente en onze school heeft een stuk grond gekocht.” Maar de voorganger dacht zo ongeveer: “Je probeert buiten het juiste gezag om te handelen.”

Ik dacht: “Onze school heeft een eigen bestuur. Wij nemen onze eigen beslissingen. Dat wij de gemeente bezoeken, maakt de leiders van de gemeente nog niet tot heren over ons.” Maar dat begreep hij niet. Hij dacht: “Als voorgangers moeten wij erop toezien dat iedereen het juiste doet. Je moet dit soort dingen aan je oudsten voorleggen.”

Ik zei: “Zo zie ik het eenvoudigweg niet. Ik zie niet in waarom we werkelijk alles aan jullie moeten voorleggen wanneer we zulke beslissingen nemen. Voordat we bij jullie gemeente kwamen, hebben we onze school zes jaar lang op een andere locatie geleid en toen hadden we jullie niet nodig. We hebben jullie nu niet méér nodig dan toen.”

Hij zei: “Hoe kan een voorganger zijn kudde dan hoeden?”

Ik dacht aan deze gelijkenis die Jezus vertelde. Ik zei: “Zoals Jezus het zei:

Wat denkt u: als iemand honderd schapen heeft, en een daarvan afgedwaald is, zal hij niet de negenennegentig andere achterlaten en in de bergen het afgedwaalde gaan zoeken?

MATTHEÛS 18:12

Je zou heel blij moeten zijn met een gemeente die voornamelijk bestaat uit mensen die jouw toezicht niet nodig hebben, mensen die niet voortdurend intensieve begeleiding nodig hebben.”

6

Intensieve begeleiding en geestelijke controle

Ik ben ooit oudste geweest in een gemeente in Santa Cruz die op een afkickcentrum leek. Ze namen mensen op die problemen hadden met alcohol en drugs, en in die instelling hadden ze ook een gemeente. Iedereen had intensieve begeleiding nodig. Iedereen moest voortdurend bij de hand worden genomen, omdat ze allemaal worstelden met verslavingen die ze probeerden te overwinnen.

Ik heb de bediening van Keith Green bezocht toen die ten noorden van Los Angeles gevestigd was. Hij had ongeveer zestig mensen die in een leefgemeenschap woonden. Bijna allemaal waren ze in de voorafgaande drie maanden gered uit een leven op straat, drugsgebruik, misdaad enzovoort. Het was een situatie waarin zeer intensieve begeleiding nodig was. Deze mensen moesten ieder ogenblik in de gaten worden gehouden. Ze hadden een systeem opgezet waarbij niemand iets mocht doen zonder dat een maatje op hem lette. Je moest letterlijk toestemming vragen om naar het toilet te gaan en uit het zicht van je maatje te verdwijnen, omdat er zoveel intensieve begeleiding nodig was.

Dat is niet mijn beeld van een normale gemeente. Het is geen wenselijke situatie. Ik weet niet waarom een voorganger zo veel toezicht zou willen houden op iedereen in de kudde. Het kost ontzettend veel tijd en arbeidskracht. Jezus beschrijft een man met een kudde van negenennegentig schapen die weinig begeleiding nodig hebben. Het is

niet nodig dat hij zich met elk detail bemoeit. Ze grazen zonder problemen. Ze voeden zichzelf. Hij kan zich erop richten achter dat ene schaap aan te gaan dat problemen heeft, dat ene dat is afgedwaald, dat ene dat in gevaar verkeert. Dat is vermoedelijk een wenselijke manier om de kudde te hoeden. Je bemoeit je niet tot in de kleinste details met de schapen waarbij dat niet nodig is. Wees blij dat je er zoveel hebt waarbij dat niet nodig is. Hoe minder schapen je hebt die intensieve begeleiding nodig hebben, hoe beter je eraan toe bent.

Maar sommige voorgangers willen de hele kudde behandelen alsof iedereen intensieve begeleiding nodig heeft. Ze willen dat iedereen hen ieder ogenblik en bij elke beslissing nodig heeft. Ik besef dat er nu minder gemeenten zijn met voorgangers die zo overheersend zijn dan vroeger, omdat de herdersbeweging eind jaren zeventig een roemloze dood stierf. Maar er waren veel gemeenten die die kant op gingen. Nu zijn het er nog maar een paar, en meestal zijn het niet echt gemeenten die dit als norm omarmen. Het komt eenvoudigweg door het persoonlijkheidstype van de voorgangers. Voorgangers vinden het gewoon prettig om mensen te beheersen. Dat is niet het hoeden van een kudde. Dat is mensen beheersen.

De herder zou blij moeten zijn dat hij maar één schaap heeft dat zijn bijzondere aandacht nodig heeft. Daardoor heeft hij meer tijd om andere dingen te doen dan achter afdwalende schapen aan te jagen. Maar dat is een zijpunt. Dat is niet het punt dat Jezus maakt, hoewel het er beslist in besloten ligt. Het is bijna een veronderstelling achter wat Hij zegt. Hij brengt dat punt niet eens naar voren, omdat het zo vanzelfsprekend is. Een man met honderd schapen kan er negenennegentig alleen laten als die zich goed gedragen, en achter dat ene aangaan dat zich niet goed gedraagt.

Er zijn genoeg mensen in de gemeente die niet door de voorganger met een lepeltje gevoed hoeven te worden. Ze kunnen zichzelf voeden. Ze gedragen zich goed. Ze leven niet in zonde. Ze hebben al die bijzondere aandacht niet nodig. Maar sommige voorgangers willen iedereen behandelen alsof men hen ieder uur nodig heeft. Dat is waarschijnlijk vooral een egoprobleem.

7

Behoud als winst voor God

Jezus geeft het voorbeeld van het verloren schaap dat wordt gevonden. De eigenaar verheugt zich. Bedenk dat Jezus hier leert dat wat verloren is en wordt teruggewonnen, voor God verloren was en voor Hem wordt teruggewonnen. Het is Gods verlies, en wanneer het wordt gevonden, is het Gods winst. Wij denken meestal aan hoeveel een zondaar erbij wint wanneer hij wordt gevonden, want eerst is hij op weg naar de ondergang en daarna is hij op weg naar het eeuwige leven. Het is goed voor je om zo gevonden te worden.

Maar soms denken we alleen in die termen, en de Bijbel spreekt er niet eens in de eerste plaats in die termen over. Dat is een bijkomstige kwestie. Op het eerste gezicht was dit schaap er beter aan toe nadat zijn meester het had gevonden, maar dat staat niet vast. Het had die avond als maaltijd kunnen dienen. Met andere woorden, het schaap dat ervoor werd behoed door wolven te worden opgegeten, kan heel goed later door de herder zijn opgegeten. Het gaat er niet om dat het schaap uit een of andere beklagenswaardige toestand werd gered. De herder kreeg iets terug wat voor hem waardevol was.

Dat is een paradigmaverschuiving ten opzichte van de manier waarop de meeste christenen over behoud denken, en het verschilt beslist van de manier waarop de Farizeeën erover dachten. Wij denken aan het voordeel voor die persoon: 'Het is niet eerlijk dat die persoon zo lang kon zondigen en hetzelfde voordeel van het behoud krijgt als ik, terwijl ik al die slechte dingen niet heb gedaan.' Behoud gaat eigenlijk niet in de eerste plaats om het voordeel dat zij ontvangen. Het gaat erom of God alles heeft wat Hem toekomt, of God nog steeds iets mist wat Hij zou moeten hebben. Wanneer Hij iets terugkrijgt, verheugt Hij Zich omdat Hij het gevonden heeft, niet omdat het arme kleine schaap nu veiliger is. Het kan heel goed veiliger zijn, maar het kan ook helemaal niet veiliger zijn. Maar de herder is minder verarmd wanneer één procent van zijn bezittingen, nadat die hem ontnomen waren, wordt teruggekregen.

Vers 8 bevat nog een, kortere gelijkenis van hetzelfde type:

Of welke vrouw, die tien penningen heeft en één penning verliest, steekt niet een lamp aan en veegt het huis en zoekt zorgvuldig, totdat zij die vindt? En als zij hem gevonden heeft, roept zij haar vriendinnen en buurvrouwen bijeen en zegt: Wees blij met mij, want ik heb de penning gevonden die ik verloren had. Zo zeg Ik u, is er blijdschap vóór de engelen van God over één zondaar die zich bekeert.

LUKAS 15:8-10

Dit is dezelfde conclusie die Hij in vers 7 van de andere gelijkenis gaf. Er is vreugde in de hemel wanneer één zondaar zich bekeert. In dit geval gaat het om een vrouw, en zij verloor een munt. Het is heel duidelijk dat het terugvinden van de munt geen voordeel opleverde voor de munt. Het idee achter het terugkrijgen van deze dingen is niet dat het voordeel oplevert voor dat wat wordt teruggekregen, maar voor degene die het terugkrijgt. Een munt liep geen gevaar schade op te lopen doordat hij verloren was. Zolang zij de munt niet had, was de vrouw armer. Daarom is het terugkrijgen ervan een aanwinst voor haar vermogen. Voor de munt zelf maakt het terugvinden niets uit.

Het punt is ook hier dat mensen God toebehoren. Hij heeft hen gemaakt. Zij zijn van Hem. Degenen die afdwalen, zondigen en van Hem vervreemd zijn, zijn voor Hem verloren. Daarmee gaat voor Hem iets waardevols verloren. Mensen zijn waardevol voor Hem, en Hij wil hen terugkrijgen. Daarom verheugt Hij Zich wanneer dat lukt.

8

Gods werk en de keuze van de zondaar

Deze munt en dit schaap komen in wezen voor in twee verhalen die bijna precies hetzelfde zijn. Het enige verschil is wat er verloren is. Eén ding kunnen we echter zien: het schaap raakte verloren doordat het zelf afdwaalde. De munt kon er niets aan doen dat hij verloren raakte. Dit is belangrijk, omdat veel mensen zullen zeggen dat verloren dingen alleen worden gevonden doordat God dat doet. Met andere woorden,

als je een verloren mens bent, kun je niet tot God komen tenzij God je heeft uitgekozen, je heeft gevonden, je heeft wedergeboren en je heeft teruggebracht. Het is allemaal Gods werk. Niets daarvan komt van jou.

Soms zullen zij naar de munt verwijzen. De munt deed niets om gevonden te worden. Hij was verloren. Hij deed niets om verloren te raken, en hij deed niets om gevonden te worden. Maar hij werd uitsluitend door de inspanningen van de vrouw gevonden. Zo worden zondaars uitsluitend door Gods inspanningen gevonden, en zij kunnen niets doen om zichzelf tot God terug te brengen. Evenzo deed het schaap niets om zichzelf bij de herder terug te brengen. De herder ging naar de plaats waar het was en vond het.

Als Jezus probeert de rol van de mens en de rol van God bij het vinden van de verloren mens te benadrukken, dan zou je op grond van deze specifieke gelijkenissen een calvinistisch standpunt kunnen verdedigen, maar niet op grond van de volgende. In de volgende ging de vader niet op weg om zijn zoon te vinden. De zoon kwam tot bezinning toen hij bij zijn vader vandaan was en keerde naar zijn vader terug. Je kunt op grond van deze gelijkenissen dus niet werkelijk de ene of de andere kant verdedigen wat betreft de calvinistische leer over de vraag of iemand wel of niet tot God kan terugkeren. Dat valt niet binnen het kader van wat Jezus bespreekt. Hij heeft het niet over wie hen vindt. Hij heeft het over het feit dat zij worden gevonden, iets wat God vreugde brengt.

9

De zoon eist brutaal zijn erfenis op

De volgende gelijkenis is veel uitgebreider en veel gedetailleerder, maar het is slechts een uitgebreidere manier om hetzelfde punt te maken als de twee vorige gelijkenissen.

En Hij zei: Een zeker mens had twee zonen. En de jongste van hen zei tegen zijn vader: Vader, geef mij het deel van de goederen dat mij toekomt. En hij verdeelde zijn vermogen onder hen.

LUKAS 15:11-12

Hij gaat zijn hele erfenis opeisen, niet een deel ervan.

Dit is een schandalig verzoek van de zoon. Zoiets gebeurde niet af en toe. Jezus verwees dus niet naar een geval dat Hij kende en schetste evenmin een typerend voorbeeld van een zoon die zoiets zou kunnen doen. Dit is ongehoord. De zonen verdelen de erfenis van hun vader pas wanneer de vader dood is. Dan kunnen ze de erfenis verdelen. Dat was gebruikelijk in Israël. Het is overal ter wereld gebruikelijk. Dat was in de tijd van Jezus niet minder het geval dan nu.

Als ik naar mijn vader ging en zei: „Al die spullen die je me nalaat wanneer je sterft, geef ze me nu maar”, zou dat heel onbeschoft zijn. Daarmee zou ik zeggen: „Ik kan niet wachten tot je dood bent. Het enige wat ik wil, zijn je spullen.” Zo onbeschoft is deze zoon in wezen. Iemand uit het oorspronkelijke publiek die naar deze gelijkenis luisterde, zou denken: „Dat is brutaal. Deze zoon is echt een enorme zak. Niemand zou zoiets doen. Dat is zo’n belediging voor de vader.”

Toch vertelt Jezus de gelijkenis op die manier. De man wil zijn erfenis nu. Zijn vader is nog niet dood, maar hij wil haar toch nu hebben. Hij gaat niet wachten tot zijn vader sterft. Dus ondanks de brutaliteit van zijn zoon komt de vader hem tegemoet. Hij verdeelt zijn bezit en geeft de zoon zijn deel. Over de andere zoon lezen we niet dat hem een deel wordt gegeven. Maar vanzelfsprekend is alles wat overblijft rechtens van hem. De jongere broer neemt bij deze gelegenheid alles wat hem toekomt. De rest van de nalatenschap zal, in elk geval na de dood van zijn vader, naar de oudste zoon gaan.

10

De zoon verkwist alles en zinkt diep

En niet veel dagen daarna maakte de jongste zoon alles te gelde en reisde weg naar een ver land en verkwistte daar zijn vermogen in een losbandig leven.

LUKAS 15:13

Wat betekent het Engelse woord „prodigal”? Weten de meeste mensen dat eigenlijk wel? Het betekent verkwistend. „Prodigality” is verkwisting. In het Engels wordt hij de „prodigal son” genoemd, hoewel de Bijbel hem die titel niet geeft. We moeten

begrijpen dat „prodigal” verkwistend betekent. Hij wordt zo genoemd omdat hij alles wat zijn vader hem gaf meenam en verkwistte. De Engelse vertaling waarop deze uitleg is gebaseerd, noemt zijn levenswijze „prodigal”, oftewel verkwistend; de HSV spreekt van „een losbandig leven”.

En toen hij er alles doorgebracht had, kwam er een zware hongersnood in dat land en begon hij gebrek te lijden.

LUKAS 15:14

Wat had hij helemaal opgemaakt? De hele erfenis die hij ooit van zijn vader zou krijgen. Hij had zijn toekomst verkwist. Hij had de bezittingen van zijn vader verkwist, die in werkelijkheid nog steeds van zijn vader waren totdat zijn vader stierf. Maar hij had zijn vader tot op zekere hoogte armer gemaakt. Niet dat zijn vader werkelijk verarmd was, maar hij had de helft van de goederen meegenomen die zijn vader hem uiteindelijk zou nalaten. Zijn vader was hierdoor dus financieel slechter af. En de zoon had er niet alleen geen voordeel van gehad, maar had het ook verkwist en had er niets van over. Zo begon hij gebrek te lijden. Natuurlijk was zijn geld op.

En hij ging heen en voegde zich bij één van de burgers van dat land, en die stuurde hem naar zijn akkers om de varkens te weiden.

LUKAS 15:15

Jezus verzint dit verhaal om indruk te maken. Bedenk dat de Joden geen varkens eten. Deze man bevindt zich dus in een heidens land. Hij is naar een onrein land gegaan. Hij heeft de goede erfenis van zijn vader verkwist. Nu voert hij varkens: onreine, smerige, verachtelijke dieren, vooral voor de Joden. De manier waarop varkens leven, zou de meesten van ons zelfs weerzinwekkend voorkomen. Maar de Joden hadden een extra sterke afkeer van varkens, omdat het onreine dieren waren die ze niet mochten eten. Toch staat hier een man varkens te voeren, die uiteindelijk zelfs met hen mee-eet.

Jezus schetst hier het beeld van een Joodse jongen die tot een zo vernederend en weerzinwekkend niveau is gezonken als je je in een verzonnen verhaal maar zou kunnen voorstellen. Er staat:

En hij verlangde ernaar zijn buik te vullen met de schillen, die de varkens aten, maar niemand gaf hem die.

LUKAS 15:16

Hij werkte werkelijk voor een heiden in een heidens land en voerde onreine dieren. Zo diep was hij gezonken.

Ik weet niet zeker hoe we dit moeten begrijpen. Als hij varkens voerde, zou hij daar toch een of andere vergoeding voor moeten hebben gekregen. Of misschien — ik weet het niet. Het punt hier is dat er, hoewel hij werk had gevonden, per slot van rekening hongersnood in het land was. Dat staat in vers 14. Niemand had dus veel. Zelfs de man voor wie hij de varkens voerde, kon hem waarschijnlijk niet veel geven. Misschien mocht hij een paar van de peulen eten die de varkens aten. Het is niet echt duidelijk hoe dit werkte. Maar het is duidelijk dat hij niet dieper had kunnen zinken dan hij deed.

11

De verloren zoon komt tot inkeer

En nadat hij tot zichzelf gekomen was, zei hij: Hoeveel dagloners van mijn vader hebben brood in overvloed en ik kom om van honger. Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tegen hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegenover u. En ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden. Maak mij als één van uw dagloners.

LUKAS 15:17-19

Let erop dat Jezus een verhaal bedenkt over een zondaar die naar huis, naar zijn vader, terugkeert. Dat komt doordat de Farizeeën klaagden dat er zoveel zondaars onder Jezus' toehoorders waren die naar huis, naar God, terugkeerden door naar Jezus toe te komen. Ze klaagden dat Jezus hen zonder kritiek ontving. Om deze zondaars uit te beelden, moet Jezus ook bekering uitbeelden, want Jezus zei dat Hij gekomen was om zondaars tot bekering te roepen. Hij riep niet alleen zondaars; Hij riep zondaars tot bekering. We mogen aannemen dat deze mensen die naar Hem toe kwamen, als ze werden aanvaard, zich hadden bekeerd of bezig waren zich te bekeren.

Het verhaal gaat over een schaamteloze jongeman die zijn vader had beledigd en diens bezittingen had verkwist. Hij was afgezonken tot een niveau van onreinheid dat in de ogen van de Joden die naar het verhaal luisterden zeer vernederend was. In dit verhaal beeldt Jezus de bekering van deze man uit. Jezus kan bekering dus uitbeelden zoals Hij maar wil. Hij bedenkt het verhaal immers zelf. We hebben hier dus uitstekend onderwijs van Jezus over hoe bekering eruitziet, en we kunnen een aantal dingen zien.

12

Gods goedheid leidt tot bekering

Ten eerste bekeerde de zoon zich niet vanwege de woede van zijn vader. Hij dacht niet: 'Ik kan maar beter zorgen dat het weer goed komt tussen mijn vader en mij, want anders komt hij hier met zijn legers naartoe om me te doden of te straffen.' Het was niet het nadenken over de woede van zijn vader dat hem ertoe bracht zich te bekeren. Het was juist het nadenken over hoe goed het in het huis van zijn vader was en hoe goed zijn vader voor zijn dienaren was. 'Mijn vader geeft zijn dienaren beter te eten dan deze meester mij. Ik zorg voor de varkens van deze man, en hij is gieriger tegenover mij dan mijn vader tegenover zijn dienaren. De dienaren van mijn vader eten goed.'

Hij denkt na over de vrijgevigheid van zijn vader, niet over de boosheid van zijn vader. Zoals Paulus in Romeinen hoofdstuk 2 zei:

Of veracht u de rijkdom van Zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en geduld, zonder te weten dat de goedertierenheid van God u tot bekering leidt?

ROMEINEN 2:4

De bekering komt hier niet voort uit dreigementen met geweld of verdoemenis of iets dergelijks. Ze komt voort uit het feit dat hij zich herinnert dat zijn vader een beter mens is dan de man die hij dient. Hij dient een man die niets om hem geeft, terwijl zijn vader wel om hem geeft. Zijn vader geeft niet alleen om hem, maar zelfs om zijn slaven. Zijn vader is een vrijgevice man, een goede man, en zijn huis is een betere plek om te zijn dan deze plek. Dit is wat de ideale bekering die Jezus beschrijft daadwerkelijk teweegbrengt.

13

Schuld belijden en verantwoordelijkheid nemen

Kijk nu hoe die bekering tot uiting komt. Hij zegt:

Ik zal opstaan en tegen mijn vader zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u.

Hiermee neemt hij de verantwoordelijkheid voor zijn zonden op zich, zowel tegenover God, want daar verwijst de hemel hier naar, als tegenover zijn vader. Het is waar dat de vader in de gelijkenis God voorstelt, maar voor deze jongen in de gelijkenis is hij gewoon zijn vader. Hij heeft zijn vader onrecht aangedaan. Hij heeft niet alleen God onrecht aangedaan; hij heeft ook iemand anders onrecht aangedaan. Tegenover beiden belijdt hij zijn schuld: 'Ik sta schuldig tegenover God, en ik sta schuldig tegenover jou, degene die ik onrecht heb aangedaan.'

Bij ware bekering gaat het in de eerste plaats om het feit dat er tegen God gezondigd is, en in de tweede plaats om het feit dat andere mensen door onze zonden onrecht is aangedaan. Dat is waar iemand die werkelijk berouw heeft voornamelijk aan denkt. Veel mensen lijken zich te bekeren, maar ze lijken zich alleen te bekeren omdat ze in de problemen zijn gekomen. Deze jongen zat in de problemen, en door die problemen werd hij wakker geschud en zag hij zijn benarde toestand. Daardoor beseftte hij hoe anders het er in de wereld aan toeging dan in het huis van zijn vader. Maar toen hij zich bekeerde, dacht hij eraan hoe diep hij zijn vader had beledigd en, nog erger, God. Hij noemt God als eerste. De eerste zorg is:

Ik heb gezondigd tegen de hemel.

‘Ik heb ook tegen mijn vader gezondigd’ is een tweede zorg. Wat de gevolgen voor mijzelf zijn, moet pas op ruime afstand op de derde plaats komen. ‘Ja, ik ben er ook slecht aan toe, maar ik verdien het. Wat ik heb gedaan, verdient wat mij is overkomen. Mijn vader verdiende het niet dat ik hem dit aandeed. God verdiende het niet dat ik Hem dit aandeed.’

Met andere woorden, iemand die werkelijk berouw heeft, denkt niet in de eerste plaats: ‘Tjonge, ik heb mijn leven verwoest. Ik moet zorgen dat ik het beter krijg, want ik verdien iets beters dan dit.’ Waar berouw zegt: ‘Ik verdien alles wat mij is overkomen, maar de mensen die ik onrecht heb aangedaan en God verdienen dit niet. Ik heb tegen God gezondigd. Ik heb tegen mijn vader gezondigd.’

14

Ware bekering eist geen voorrechten

Ik vraag niet eens om uw zoon genoemd te worden. Maak me maar tot slaaf. Dat zal genoeg zijn. Ik ben liever uw slaaf. Ik ben liever een dienaar in de hemel dan een meester in de wereld of in de hel.’

Deze zoon komt niet terug om opnieuw aanspraak te maken op bepaalde voorrechten. Hij zegt niet: ‘Pap, ik ben terug. Ik heb het daar verschrikkelijk gehad. Ik ben blij dat ik thuis ben. Waar is het eten? Waar is mijn kamer? Waar zijn mijn kleren?’ Hij zegt niet:

‘Ik heb me bekeerd, dus ik verdien het om al die dingen weer terug te krijgen.’ Hij zegt: ‘Ik verdien dat niet. Daar vraag ik niet om.’

Ik was zo teleurgesteld in Jimmy Swaggart toen hij de eerste keer op zijn zonden werd betrapt. Hij huilde en leek zich op televisie te bekeren, en hij sprak over hoe afschuwelijk het was wat hij had gedaan. Tot zover was het goed, hoewel ik zijn tranen nooit heb vertrouwd. Die laat hij ook vloeien wanneer hij preekt. Eerlijk gezegd ben ik nooit erg onder de indruk geweest van die specifieke bediening of die specifieke predikant. Toch vond ik het een goede zaak dat hij zich bekeerde, als hij zich werkelijk bekeerde.

Toen legde zijn kerkgenootschap hem een verbod op om een jaar lang zijn bediening uit te oefenen. Binnen een maand of twee zei hij: „Nee, ik heb me bekeerd. Ik verdien het om mijn televisiebediening terug te krijgen. Ik verdien het om alles terug te krijgen.” Hij gedroeg zich alsof niemand hem nog mocht tegenhouden, omdat hij zich had bekeerd, en alsof hij alles verdiende wat hij daarvoor had gehad. Ik dacht: „Wacht eens even. Zo ziet bekering er niet uit.” Bekering ziet er zo uit: „Ik verdien niets behalve straf. Door wat ik gedaan heb, heb ik iedere aanspraak op dat soort dingen verspeeld. Ik zal blij zijn als ik alleen maar niet langer verstoten word, als ik vergeven word.”

Vergeven worden betekent niet altijd dat alles hersteld wordt. Iemand kan door zijn zonden heel veel verliezen en later vergeven worden, maar dat betekent niet dat hij alles terugkrijgt. Als hij zich werkelijk heeft bekeerd, verwacht hij niet dat hij alles terugkrijgt. Hij verwacht niet dat hij daar recht op heeft. Wanneer je iemand tegenkomt die zich na zijn bekering gedraagt alsof hij denkt: „Goed, dat hebben we afgehandeld. Laten we nu teruggaan naar hoe alles vroeger was”, dan is dat geen echte bekering. Echte bekering rekent niet op enig voorrecht.

Als je de omvang van je eigen zonden tegen God serieus neemt, en zeker ook je zonden tegen mensen, dan vind je het geen slechte regeling als je daarna je voorrechten kwijtraakt. Je kunt daar spijt van hebben. Je kunt wensen dat je dat allemaal niet had gedaan en dat allemaal niet had verloren, maar je verwacht niet dat mensen je ermee weg laten komen. Bekering betekent dat je je verantwoordelijkheid en alle verschrikkelijke gevolgen die daaruit voortkomen, volledig aanvaardt.

Dat was wat deze man deed. Jezus beschrijft echt berouw. Hij herinnert zich dat zijn vader beter is dan de meester die hij nu dient. Hij weet dat zijn zonden in de eerste plaats tegen God gericht zijn, en daar is hij zich het meest van bewust. Hij heeft ook zijn vader gekwetst. Hij moet zich tegenover hen bekeren. Hij moet hun zijn schuld belijden. En hij moet erkennen dat hij iedere aanspraak op de voorrechten van het zoonschap voorgoed heeft verloren. Hij beseft:

En ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden.
Maak mij als één van uw dagloners.

LUKAS 15:19

„Ik zou liever de schapen dan de varkens voeren en thuis bij mijn vader zijn.” Dat is de motivatie van echte bekering, in tegenstelling tot hoe valse bekering er vaak uitziet.

15

De vader rent zijn zoon tegemoet

Hij had deze toespraak dus ingestudeerd. Hij zou opstaan en deze woorden tegen zijn vader zeggen. In vers 20 staat:

En hij stond op en ging naar zijn vader. En toen hij nog ver van hem verwijderd was, zag zijn vader hem en deze was met innerlijke ontferming bewogen en hij snelde hem tegemoet, viel hem om de hals en kuste hem.

LUKAS 15:20

Het is ongetwijfeld met opzet dat Jezus zegt dat de vader hem in de verte zag en naar buiten rende om hem tegemoet te gaan. Hij bleef niet op de veranda staan om te zeggen: „Nou, als je helemaal hierheen komt, aan mijn voeten neervalt en in het stof kruipt, zal ik je weer aannemen.” Hij zag dat zijn zoon aanstalten maakte om naar huis te komen, en hij was blij hem te zien. Hij zei niet: „Je zult echt in het stof moeten kruipen.” In plaats daarvan rende hij naar buiten.

In het Midden-Oosten rennen mannen niet. Oude mannen rennen niet. Jonge mannen doen dat soms, maar het is een teken van de waardigheid van een oude man dat hij niet rent. Hij beweegt zich weloverwogen. Hij loopt, misschien niet langzaam, maar hij heeft geen haast. In het Midden-Oosten wordt het als onwaardig beschouwd wanneer een oude man rent.

Petrus en Johannes renden naar het graf van Jezus toen ze hoorden dat het leeg was. Ik weet niet of ze een leeftijd hadden waarop dat als onwaardig zou zijn beschouwd en ze alle waardigheid lieten varen, of dat ze jong genoeg waren om niet vreemd over te komen wanneer ze renden. Mensen renden namelijk vaak als ze haast hadden. Maar men gaat ervan uit dat oude mannen geen haast hebben. Ze zijn statig en waardig.

Maar hier is een oude man, en hij rent naar buiten om zijn zoon tegemoet te gaan. Hij had kunnen wachten tot zijn zoon naar hem toe kwam, of hij had naar hem toe kunnen lopen. Maar Jezus beschrijft hoe hij elk besef van wat gepast en waardig is van zich afwerpt en naar buiten gaat om zich te verheugen over het feit dat hij zijn zoon terug heeft.

Ook hier had de zoon er voordeel van, maar de vader verheugde zich niet omdat een man die varkens had gevoerd nu zijn knecht zou worden en een betere maaltijd zou krijgen. Het was niet alleen het voordeel voor een man in nood waardoor de vader zich verheugde. Het is zijn eigen zoon. Zijn gezin is hersteld. Ook hier is het dus vooral het voordeel voor de vader dat de reden voor zijn blijdschap vormt. Natuurlijk wil hij dat het goed gaat met zijn zoon, maar dat is omdat het zijn zoon is. De belangstelling van een vader gaat uit naar zijn zoon, naar zijn gezin.

16

Herstel van de zoon en feest bij de vader

Net als bij de munt en het schaap die gevonden werden, gaat het opnieuw om het terugkrijgen van iets wat God verloren had. Dat is zelfs wat de vader zegt wanneer hij begint te spreken. Zover zijn we nog niet. Maar toen hij zijn zoon om de hals viel en hem kuste, zei de zoon tegen hem:

En de zoon zei tegen hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegenover u. Ik ben niet meer waard uw zoon genoemd te worden.

LUKAS 15:21

Hij maakte zijn toespraak niet af. Ik denk niet dat dit kwam doordat hij niet van plan was hem af te maken. Ik denk dat hij onderbroken werd. Hij zei niet:

Maak mij als één van uw dagloners.

LUKAS 15:19

Toen hij zei:

Ik ben het niet waard om uw zoon te zijn.

was dat genoeg. Dat was een teken van echte bekering. „Ik verdien de eer die ik vroeger had niet. Ik verdien veel minder dan dat.”

Maar de vader zei tegen zijn dienaren:

Maar de vader zei tegen zijn dienaren: Haal het beste gewaad tevoorschijn en trek het hem aan en geef hem een ring aan zijn hand en sandalen aan zijn voeten. En breng het gemeste kalf en slacht het, en laten we eten en vrolijk zijn. Want deze, mijn zoon, was dood en is weer levend geworden. En hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen vrolijk te zijn.

LUKAS 15:22-24

En zij begonnen feest te vieren.

Op dit punt is de gelijkenis even ver gekomen als de twee voorgaande. In de twee voorgaande gelijkenissen verloor een herder een schaap en verloor een vrouw een munt. Toen ze terugvonden wat verloren was, gingen ze het vieren en zeiden ze tegen hun burens:

En als hij thuiskomt, roept hij zijn vrienden en burens bijeen en zegt tegen hen: Wees blij met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was.

LUKAS 15:6

En ze waren allemaal blij. Daarmee komen we op dit punt in de gelijkenis.

Aan het einde van deze gelijkenis is nog een vervolg toegevoegd, een nadere uitwerking van de les die tot de Farizeeën is gericht. Maar let hier eens op, omdat het er nu eenmaal staat:

Mijn zoon was verdwaald en is weer terecht.

Hij is mijn zoon. Daarom ben ik blij. Het is geweldig als de zoon van iemand anders verloren was en wordt teruggevonden. Ik ben blij dat te horen. Maar ik ga een feest geven omdat mijn zoon is teruggekeerd. Het is mijn zoon. Ik heb iemand uit mijn familie teruggekregen die verloren was en om wie ik heb gerouwd.

De reden voor de blijdschap is dus dat de vader zijn zoon heeft teruggekregen. De zoon had zelf ook veel om blij over te zijn, want zijn omstandigheden zouden in het huis van zijn vader veel beter worden dan ergens anders. Maar dat is niet wat de vader viert. Hij viert het herstel van de relatie, niet alleen het feit dat zijn zoon nu betere omstandigheden zal hebben.

17

Geestelijke dood en de calvinistische leer

Ik kan het niet laten dit punt te maken, en ik maak het altijd wanneer ik over het calvinisme praat en over hun leer dat we ons niet kunnen bekeren tenzij God ons wederbaart. Ze zeggen dat Paulus in Efeze 2 zei dat wij dood zijn door overtredingen en zonden.

Ook u heeft Hij met Hem levend gemaakt, u die dood was door de overtredingen en de zonden.

EFEZE 2:1

Dat staat ook in Kolossenzen 2, dat wij dood waren door overtredingen en zonden.

En Hij heeft u, toen u dood was in de overtredingen en het onbesneden zijn van uw vlees, samen met Hem levend gemaakt door u al uw overtredingen te vergeven.

KOLOSSENZEN 2:13

Ze zeggen: 'Dan kun je je niet bekeren wanneer je dood bent. Je kunt niet geloven wanneer je dood bent. Je kunt geen christen worden als je dood bent. Dus moet God je onvoorwaardelijk uitkiezen en je tot leven brengen, je wederbaren, en dan kun je op Hem reageren.' Daarom geloven zij dat alleen de uitverkorenen behouden kunnen worden. God heeft er slechts voor gekozen sommigen te behouden, en niemand anders kan tot Hem komen, omdat zij geestelijk dood zijn. Ze kunnen niets doen.

Maar we moeten zeggen dat zij niet zeggen wat Paulus zegt. Het is waar dat Paulus zegt dat wij dood waren door overtredingen en zonden.

Ook u heeft Hij met Hem levend gemaakt, u die dood was door de overtredingen en de zonden,

EFEZE 2:1

Hij bedoelt dat metaforisch, want we waren duidelijk niet lichamelijk dood. Maar hij zegt niet welke beperkingen gelden voor iemand die in die zin dood is. Het is duidelijk een metafoor. Mensen die dood zijn door overtredingen en zonden zijn beslist niet dood in letterlijke zin, want mensen die echt dood zijn, doen niets. Ze liggen daar maar en vergaan. Maar mensen die dood zijn in zonden doen elke dag allerlei dingen. Ze maken keuzes. Ze werken. Ze trouwen. Ze voeden kinderen op. Ze geven geld uit. Ze vermaken zich. Dood zijn in zonden betekent duidelijk niet dat je niets kunt doen omdat je een dood mens bent. Daarmee rek je de metafoor op een onlogische manier op.

Calvinisten zullen zeggen: 'Natuurlijk kunnen mensen die dood zijn in zonden dat soort dingen doen, maar ze kunnen niets doen wat op God gericht is. Ze kunnen zich niet bekeren of iets dergelijks.' Mijn vraag is: waar haal je dat vandaan? Waarom leggen we de beperking precies aan die activiteit op, terwijl je hun andere activiteiten niet beperkt? Waar staat dat in de Bijbel? Waar staat dat wij dood waren in zonden en ons daarom niet konden bekeren?

In feite leert de Bijbel het tegenovergestelde. Dat leert de Bijbel hier, want de vader zegt:

Mijn zoon was dood.

Wanneer? Totdat hij thuiskwam, totdat hij gevonden werd. Hij was dood. Nu leeft hij. Hij is terug. Maar bekeerde de zoon zich niet toen hij dood en verloren was? Was het niet juist omdat hij dood en verloren was dat hij zich bekeerde? Hij zei: 'Ik moet uit deze ellende zien te komen. Ik moet mij van al mijn zonden bekeren en het weer in orde maken met mijn vader.'

Die beslissing werd niet door de vader genomen. De vader legde die niet in hem. De herinnering aan zijn vader had er invloed op, maar de man moest zelf zijn keuze maken. De Bijbel zegt zelfs uitdrukkelijk, Jezus zei:

Hij kwam tot zichzelf.

Dat is een ongebruikelijke uitdrukking. Het betekent dat hij tot bezinning kwam. Maar de bewoording benadrukt beslist dat dit een beslissing was die hij zelf nam. Hij overlegde met zichzelf. Hij kwam tot zichzelf en zei: 'Luister, de dienaren in het huis van mijn vader zijn beter af dan wij hier.' Hij praat tegen zichzelf. Hij komt tot bezinning. Hij overlegt met zichzelf, en dat leidt ertoe dat hij zich bekeert. Dit gebeurt terwijl hij verloren is en terwijl hij, metaforisch gesproken, dood is. Wanneer hij thuiskomt, leeft hij weer en is hij gevonden.

Dus ik ben blij dat Jezus de vader het werkelijk met deze woorden liet zeggen. Het beantwoordt een vraag die anders opkomt: wat is de toestand van iemand die dood is, niet lichamelijk, maar metaforisch? Hebben de calvinisten gelijk als ze zeggen dat iemand die zich in die toestand bevindt zich niet kan bekeren? Jezus beantwoordt dat ondubbelzinnig. Hij zegt dat de calvinisten het mis hebben.

18

De oudste zoon weigert het feest

Nu wordt er in dit geval een groot feest gevierd, net als bij het vinden van het verloren schaap en de verloren munt. Maar dit gaat verder, en we krijgen nog een vervolg op het verhaal. In vers 25 staat:

Zijn oudste zoon nu was op de akker. En toen hij dichterbij huis kwam, hoorde hij muziek en reidans. En nadat hij één van de knechten bij zich geroepen had, vroeg hij wat er aan de hand was. Deze nu zei tegen hem: Uw broer is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem weer gezond teruggekregen heeft.

LUKAS 15:25-27

Toen hij waarschijnlijk aan het einde van de dag naar huis kwam en het huis naderde — of misschien kwam hij eerder terug omdat hij lawaai hoorde — hoorde hij muziek en gedans. Dus riep hij een van de knechten en vroeg wat dit allemaal betekende. De knecht zei tegen hem:

Uw broer is teruggekomen, en omdat uw vader hem veilig en wel heeft teruggekregen, heeft hij het gemeste kalf geslacht.

Maar de broer werd boos en wilde niet naar binnen, naar het feest. Het is net als met de Farizeeën. Zij wilden het Koninkrijk van God niet binnengaan. Ze hielden er niet van dat er zo uitbundig werd gevierd dat de tollenaars en zondaars door de Messias werden aangenomen. Ze vonden zichzelf te goed om met dat soort mensen om te gaan, en ze waren boos dat die mensen door God werden aangenomen. Dus weigerden ze naar binnen te gaan. Er staat dat hij niet naar binnen wilde.

Daarom kwam zijn vader naar buiten en drong er bij hem op aan. Opnieuw zien we de nederigheid van de vader. Hij had kunnen zeggen: 'Mijn oudste zoon is een eikel. Als hij niet komt, mist hij het maar. Als je niet naar het feest komt, krijg je niets van

de feestvreugde mee. Wij hebben het hierbinnen naar onze zin.’ In plaats daarvan verlaat zijn vader werkelijk het feest om met hem te gaan praten en te zeggen: ‘Kom toch binnen.’

Jezus suggereert dat God ook de Farizeeën uitnodigt om binnen te komen. God viert dat deze verloren kinderen van Hem zijn teruggevonden. Kom binnen en vier het met Hem. Farizeeën, jullie mogen gerust komen. God probeert jullie tot rede te brengen. God probeert jullie ervan te overtuigen dit te doen. Er staat dat zijn vader naar buiten kwam en bij hem aandrong, hem smeekte om binnen te komen. Waarom zou de vader een gehoorzame zoon moeten smeken om iets te doen? Kon de vader niet gewoon zeggen: ‘Kom binnen, zoon’? En als hij een gehoorzame zoon is, zou hij dan niet binnenkomen? Waarom zou de vader hem moeten smeken, bij hem moeten aandringen en met hem moeten redetwisten?

Deze zoon, die zichzelf ermee feliciteerde dat hij zo’n gehoorzame zoon was, was duidelijk niet gehoorzaam toen zijn vader wilde dat hij enige broederliefde toonde voor zijn teruggekeerde broer. ‘Ik zal gehoorzamen. Ik zal op het land werken. Ik zal voor u naar buiten gaan en in de hitte van de dag zweten, maar ik ga mijn broer niet liefhebben als u mij dat opdraagt.’ Dat is werkelijk de positie waarin de Farizeeën zich bevonden. ‘We zullen al deze moeilijke dingen doen, al deze regels en voorschriften naleven, maar als U ons zegt dat we deze mensen moeten liefhebben, voelen we daar niets voor.’ Nou, dan gehoorzamen ze God toch niet? Ze zijn niet zo gehoorzaam als ze zichzelf voordoen.

19

De verbitterde klacht van de oudste zoon

De zoon zei in vers 29 tegen zijn vader:

Maar hij antwoordde en zei tegen zijn vader: Zie, ik dien u al zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u hebt mij nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn.

LUKAS 15:29

Ik neem aan dat dit de eerste keer is, want hij komt niet naar binnen.

U hebt mijn gehoorzaamheid nooit echt samen met mij gevierd. We hebben nooit feestgevierd omdat ik een trouwe, goede en plichtsgetrouwe zoon was.

Hij klaagt, want hij zei:

Maar nu deze zoon van u gekomen is, die uw bezit met hoeren opgemaakt heeft, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht.

LUKAS 15:30

Hij zegt niet ‘mijn broer’, maar ‘deze zoon van u’. Zelfs nu zegt hij: ‘U mag hem dan wel aannemen, maar ik niet. Hij is uw zoon. U kunt hem zo noemen als u wilt. Hij is mijn broer niet.’

Trouwens, de Bijbel zegt niet — Jezus zei bij het vertellen van het verhaal niet — dat de jongeman tijd had doorgebracht met hoeren. De Engelse vertaling waarop deze uitleg is gebaseerd, zegt alleen dat hij zijn bezit verkwistte door een verkwistend leven te leiden; de HSV noemt dit „een losbandig leven”. Ook die formulering zegt niet uitdrukkelijk dat er hoeren bij betrokken waren. Misschien had hij het geld verkwist aan ondoordachte investeringen en plezier maken. We weten niet dat hij seksueel immoreel was. Misschien was hij dat wel. Dat is één manier waarop je geld kunt verkwisten, met hoeren. Maar het is interessant dat we nergens lezen dat er hoererij bij betrokken was. En als dat wel zo was geweest, hoe zou deze zoon dat dan hebben geweten?

Het klinkt alsof deze zoon gewoon aanneemt: ‘Als ik hem was, als ik naar een ver land ging, zou ik beslist dronken worden en naar de hoeren gaan, dus ik weet zeker dat hij dat ook gedaan moet hebben.’ Hij neemt aan dat deze zoon die dingen doet. Maar hoe komt hij bij die veronderstelling? Hij moet ervan uitgaan dat iedereen dat zou doen, zichzelf inbegrepen. Dat is wat hij misloopt. Hij krijgt niet de kans om al dat immorele plezier te beleven, en hij is boos dat hij dat niet heeft gedaan. Hij zegt:

Maar zodra die zoon van u thuiskomt, nadat hij uw vermogen er met hoeren doorheen heeft gejaagd, slacht u voor hem het gemeste kalf.

20

Het antwoord en de uitnodiging van de vader

De vader zei tegen hem:

En hij zei tegen hem: Kind, jij bent altijd bij mij en al het mijne is van jou.

LUKAS 15:31

Ik hoef voor jou geen geitje te slachten. Al deze geiten zijn van jou. Deze hele erfenis is van jou. Je broer heeft zijn deel al gekregen, en het is op. Alles wat ik heb, is nu van jou. Waarom is het nodig dat ik een geitje voor je uitkies en het slacht? Dat kun je doen wanneer je maar wilt. Je hebt al die tijd het voorrecht gehad bij mij te zijn.

De gedachte die hij hier onder woorden brengt, is dat zijn broer te beklagen was om alle tijd die hij met hoeren doorbracht, dronken was of zichzelf door een zondig leven verontreinigde. Hij genoot niet van het comfort van thuis. Hij liep iets mis. De oudere broer liep niets mis. Hij was er al die tijd geweest. Hij had alles.

Maar het is duidelijk dat het de oudere broer niet blij maakte om bij zijn vader te zijn. Blijkbaar schonk het de Farizeeën niet veel vreugde dat ze naar hun gevoel de dingen deden die God behaagden. Ze verheugden zich er niet over dat ze Gods volk waren. Blijkbaar koesterden ze tegenover zondaars dezelfde soort wrok als deze broer tegenover de jongere broer, namelijk: 'Die zondaars mogen dingen doen die ik mezelf niet toesta. Wat mis ik dat toch. Ik wou dat ik het kon doen, maar ik durf het niet.' Zo dacht deze broer blijkbaar. In deze broer tekent Jezus het karakter van de Farizeeën.

Hij zei:

En hij zei tegen hem: Kind, jij bent altijd bij mij en al het mijne is van jou. Wij zouden dan vrolijk en blij moeten zijn, want deze broer van jou was dood en is weer levend geworden. En hij was verloren en is gevonden.

LUKAS 15:31-32

We lezen niet wat de broer hierna deed. Zag de oudere broer in dat de uitspraak van zijn vader redelijk was en zei hij: ‘Goed, dan ga ik ook naar binnen’? Of bleef hij koppig? Het verhaal laat dat onbeslist, omdat de Farizeeën op dat punt voor een beslissing staan. Jezus zegt: ‘Jullie zouden hier ook naar binnen moeten komen. Jullie zouden je bij ons moeten aansluiten in deze feestvreugde. Dit zijn jullie broeders, jullie mede-Joden, die zijn afgedwaald en in strijd met de wet van God hebben geleefd. Nu keren ze terug om recht te staan tegenover God, zoals jullie beweren zelf recht tegenover Hem te staan. Jullie zouden je hier bij ons moeten aansluiten. Doen jullie dat?’

Het eindigt in wezen met die uitnodiging, met die redenering en met de onbeantwoorde vraag: ging de broer naar binnen of niet? Elk van die Farizeeën zou dat voor zichzelf moeten beantwoorden, want hij is de oudere broer. Jezus brengt in al deze gelijkenissen precies dezelfde boodschap over. Er is reden om je te verheugen wanneer zondaars behouden worden.

21

Spijt over zonde en vreugde om terugkeer

Natuurlijk is dit van toepassing op ieder van ons die misschien voor God heeft geleefd. Sommige mensen hebben een behoorlijk zedelijk leven geleid en hebben een groot deel van hun leven voor God geleefd. Anderen komen uit een wat kleurrijker verleden. Maar wij die nooit echt eropuit zijn gegaan en al die dingen hebben gedaan die zondaars voor hun plezier doen, nemen wij het hun kwalijk dat ze binnenkomen en dezelfde voorrechten krijgen als wij? Ik in elk geval niet.

Eerlijk gezegd heb ik oprecht medelijden met sommige mensen in mijn familie die een groot deel van hun jeugd verspillen aan wereldse dingen. Ik geloof echt dat de tijd zal komen dat ze zich tot God keren en God willen dienen. Maar ze zullen terugkijken op de beste jaren van hun leven en zeggen: ‘Die zijn verspilld. Dat waren jaren waarin ik vrucht voor God had kunnen voortbrengen. Dat waren jaren waarin ik aan een Christusgelijkvormig karakter had kunnen bouwen. Dat waren jaren waarin ik

de wereld voor Christus had kunnen verbeteren. Ik had iets kunnen doen, vrucht kunnen voortbrengen, maar ik heb niets anders gedaan dan tientallen jaren van mijn leven verspillen.'

Dat moet wel pijn doen. Wanneer je werkelijk tot God komt nadat je je leven hebt verspild, moet dat wel pijn doen. Je zegt: 'Wat ben ik toch dom geweest! Heb ik het allemaal verspild!'

Als iemand na zo'n leven behouden wordt en zich niet zo voelt, weet ik niet of die persoon zich werkelijk heeft bekeerd. Misschien ziet hij het als bekering, omdat hij doet wat hij moet doen om ervoor te zorgen dat hij na zijn dood verzekerd is tegen het vuur. Maar volgens mij zal iemand die zich werkelijk bekeert zeggen: 'Wat heb ik toch alles verspild!' Iedereen die zich na een leven van zonde werkelijk bekeert, zal enorme, enorme spijt hebben van dat leven.

Hij zal daar min of meer overheen komen. Hij zal zich verheugen over zijn behoud. Deze jongen leek daartoe in staat. Hij had zich werkelijk bekeerd, maar voordat de dag voorbij was, stond hij te dansen. Er werd gedanst en er was muziek, en hij aanvaardde de genade van zijn vader. Maar ik stel me voor dat het nog altijd een beetje stak wanneer hij zich zijn zondige verleden herinnerde.

Ik heb enkele zonden in mijn verleden die nog altijd steken wanneer ik eraan terugdenk. Ik aanvaard de genade van God. Ik verheug me over mijn behoud. Maar wanneer ik denk aan domme of slechte dingen die ik vroeger heb gedaan, doet het pijn. Ik wou dat ik ze niet had gedaan. Ik weet zeker dat als ik vele jaren van mijn leven zulke dingen had gedaan, ik dat misschien nog intenser zou voelen. Ik weet het niet.

Maar het punt hier is dat onze houding tegenover zondaars die terugkeren naar God in hoge mate wordt bepaald door onze houding tegenover zonde en onze verhouding tot God. Wou ik dat ik daar ook mee was weggekomen? Als dat zo is, dan ben ik uiteindelijk niet echt zo'n goed mens. Ik houd van wat God haat en ik zit alleen maar aan God vast vanwege wetticisme, angst of iets dergelijks.

Maar als je God liefhebt, dan zou je moeten zeggen: 'God, ik ben blij dat U al deze verloren zonen terugkrijgt. Ik ben blij dat U deze verloren munt hebt gevonden. Ik ben blij dat Uw schaap gevonden is.' De Farizeeën hadden die houding niet. Ze hadden God

niet lief en daarom konden ze zich niet verheugen over wat Jezus deed door al deze zondaars tot bekering te brengen. Helaas.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Lukas 23:34
- Handelingen 7:60
- Johannes 5:42
- Lukas 15:29-30
- Lukas 15:1
- Lukas 15:2
- Lukas 15:3-4
- Lukas 15:5
- Lukas 15:6
- Lukas 15:7
- 1 Petrus 5:2
- Handelingen 20:28
- Mattheüs 18:12
- Lukas 15:8-10
- Lukas 15:11-12
- Lukas 15:13
- Lukas 15:14
- Lukas 15:15
- Lukas 15:16
- Lukas 15:17-19
- Romeinen 2:4
- Lukas 15:19
- Lukas 15:20
- Lukas 15:21
- Lukas 15:22-24
- Efeze 2:1
- Kolossenzen 2:13

- Lukas 15:25-27
- Lukas 15:29
- Lukas 15:30
- Lukas 15:31
- Lukas 15:31-32

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.